

An lạc của hạnh độc cư

Minh Đức Triều Tâm Ảnh

Vào buổi sáng hôm sau, đức Thế Tôn mang y cầm bát, không chào ai, rồi đi thẳng vào thành Kosambī để khát thực.

Hơn ai hết, ngài hiểu rằng, hai nhóm chư tăng ngoan cố, cứng đầu này đã không còn cách gì khuyên răn, giáo hóa được nữa. Cả ba lần hòa giải thấy đều vô ích. Lần cuối vừa rồi, chúng im lặng - nhưng là sự im lặng của rừng cây gai với những mắt, những gai nhọn, những dây quấn chằng chịt buộc dính không có cách gì tháo gỡ được. Ta ra đi như thế này là bài học cuối cùng cho chúng. Ta dạy không được thì *pháp* sẽ dạy. *Pháp* sẽ dạy cho chúng những bài học đón đau cả

thân lẫn tâm - may ra chúngmới giác ngộ bài học “*khổ đế*” được.

Vào khoảng cuối xuân, trời mát mẻ, đức Phật cứ một mình thong dong đi mãi. Ngày thì có bát khát thực, đêm thì có cội cây. Hôm kia, đức Thế Tôn nhắm hướng Đông Bắc cất bước rồi ghé vào làng Bālakaḷaṇakāraka - nơi đây dân chúng sống bằng nghề làm muối. Lúc đức Thế Tôn tìm một lùm cây để thọ thực thì gặp tỳ-khưu Bhagu đang sống độc cư thiên định ở đây.

Độ ngộ xong, đức Phật hỏi:

- Ông sống một mình thì có cảm giác ra sao? Có chiêm nghiệm được sự lợi lạc nào chăng?

Đại đức Bhagu đáp:

- Chiêm nghiệm được sự thanh bình và an ổn, bạch đức Tôn Sư!

- Thanh bình và an ổn như thế nào, hử Bhagu?

- Thừa, mắt đệ tử chỉ nhìn thấy màu xanh và sực lặn, an ổn của ngôi rừng. Tai đệ tử chỉ nghe tiếng gió, tiếng chim, tiếng nước chảy, tiếng lá rơi hoặc tiếng của muông, thú... Âm thanh của thế giới tự nhiên và thiên nhiên này luôn thanh bình và vô sự. Cả ngũ quan của đệ tử đều như thế. Tâm ý nó cũng tương ứng như thế. Nơi đây lại còn xa vắng chỗ loài người, nghĩa là xa vắng chốn ồn ào, huyên náo, xalửa tham, lửa sân. Xa chuyện khẩu tranh, tương tranh, lợi tranh, thô lỗ, áckhẩu, ý ngữ và trăm vạn nhớ nhung, phiền tạp khác. Bạch đức Thế Tôn! Sống độc cư ở đây, chẳng vào sâu các định mà

tâm hồnđệ tử luôn như trú tại thanh tịnh cư thiên!

Đức Phật mỉm cười:

- Quả là vậy! Quả là vậy, này con trai! Lúc nào về các thành phố, thị trấn - ông hãy giảng thuyết những điều lợi lạc vi diệu như vậy về hạnh độc cư (*Ekacarikavatta*) này cho một nhóm, hai nhóm, ba nhóm... tỳ-khưu nghe!

- Thừa vâng!

- Vậy thì hạnh độc cư có chừng bao nhiêu điều lợi lạc - này con trai!

- Thừa, có chừng mười điều lợi lạc sau đây: Mắt, tai, mũi, lưỡi, thân - tự nhiên được hộ phòng, bảo vệ, thu thúc một cách thanh bình, thoả mái - chứ không cần phải

cố gắng ngăn chặn, kèm giữ quá kịch liệt, quá sức, quá mệt mỏi!

- Đúng vậy! Đây là năm điều lợi lạc hy hữu rồi!

- Thứ sáu là tâm ý cũng sẽ thư xả, nhẹ nhàng mà đi vào hỷ, vào an và vào cả tịnh chỉ!

- Đúng vậy, khá lắm, này con trai! Thuở Như Lai còn là hài nhi năm tuổi hôm lễ hạ điền, trẻ đã để tâm trong sáng và hồn nhiên nên dễ dàng đi vào định sơ thiền. Vậy khi năm giác quan được thanh bình, an ổn - thì tâm ý của ông nó có giống như tâm ý trẻ thơ không, này con trai?

- Gần như vậy mà hóa ra không phải vậy, bạch đức Thế Tôn.

- Cũng đúng nữa! Và Như Lai rõ biết là ông muốn nói gì rồi. Chúng ta tiếp tục, lợi lạc thứ bảy là gì nào?

- Thưa, là rừng có sẵn năng lượng tứ vô lượng tâm. Vậy khi tâm vắng lặng tham sân, khí huyết điều hòa, hít thở và ora an nhiên tĩnh tại, thanh bình, siêu thoát- dấu không miên mật tu tập thiền tứ vô lượng tâm - nhưng nếu ta hướng tâm từ thì có từ, hướng tâm bi thì có bi, hướng tâm hỷ thì có hỷ, hướng tâm xả thì có xả. Đây là thêm bốn lợi ích nữa là thành mười, thưa Tôn Sư!

- Phải - *đức Phật gặt đầu* - đây là mười điều lợi lạc của hạnh độc cư mà do ông tự chiêm nghiệm bằng sự thực chứng cụ thể, hiện tiền mà nói ra - chứ không phải do Như Lai hoặc hai vị trưởng tử giảng thuyết. Nó đúng vậy đấy, này con trai! Và

nếu ông có được trí phân tích biện tài, ông còn đưa ra thêm một chục, hai chục, ba chục, bốn chục... cái lợi lạc của hạnh độc cư nữa đây, này con trai!

- Xin đức Thế Tôn chỉ dạy thêm.

- Không cần thiết. Một, hai điều mà đôi khi lại là quá dư đủ - nhưng ba bốn chục điều, học thuộc lòng như con vẹt - đôi khi cũng còn thiếu rất nhiều đây! Chính ông phải tự chiêm nghiệm, thẩm sát thêm nữa vì hạnh phúc cho chư thiên và loài người, này con trai!

Nói thế xong, đức Phật đứng lên, từ giả, rời ngôi làng của dân làm muối, trả lại sự thanh bình và an ổn cho vị ẩn sĩ độc cư - rồi cất bước nhẹ nhàng như đám mây trời thong dong vô sự.